

ADOpteer een MONUMENT

DOCENTEN

handleiding

WE ZIJN BLIJ DAT UW SCHOOL EEN OORLOGSMONUMENT IN DE BUURT HEEFT GEADOpteERD!

Door een monument of oorlogsgraf te adopteren en zelf een herdenking te organiseren, raken jaarlijks duizenden leerlingen in Nederland betrokken bij de (lokale/regionale) geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog, de traditie van herdenken en bijbehorende rituelen. Met het lesmateriaal onderzoeken leerlingen het verhaal van het monument, denken ze na over het belang van herdenken en vieren en geven ze vorm aan hun eigen herdenking.

TOEGANG TOT HET MATERIAAL

Bij uw adoptie heeft u een e-mail met link gekregen om toegang te krijgen tot de pagina met het lesmateriaal. Mocht u deze niet meer hebben, neem dan contact op met EDG (030-241 70 20/ klantenservice@edg.nl).

BLOEMENBON

U heeft een herdenkingspakket kunnen aanvragen. Dit herdenkingspakket bestaat uit een bloemenbon, rouwlinten en fakkeltickers. Met de bloemenbon kunt u een rouwkrans bestellen bij uw bloemist. Deze rouwkrans kan een onderdeel zijn van de rituelen tijdens de door uw klas georganiseerde herdenking. De leerlingen kunnen eventueel meebeslissen over de soorten bloemen en de kleuren die gebruikt worden in de krans.

* Bij de formulering van de doelstellingen is gebruik gemaakt van de taxonomie van Bloom.

DOELGROEP

Adopteer een monument is bedoeld voor leerlingen in de onderbouw van het voortgezet onderwijs.

DOELSTELLINGEN

De doelstellingen* van Adopteer een monument zijn:

Onthouden

- De leerlingen kunnen een beschrijving geven van de lokale oorlogsgeschiedenis en de gebeurtenis of de persoon waar het monument aan herinnert.

Begrijpen

- De leerlingen kunnen uitleggen dat op 4 mei in Nederland tijdens de Nationale Dodenherdenking, maar ook op andere dagen in het jaar, alle Nederlandse slachtoffers van oorlogen en vredesmissies worden herdacht.
- De leerlingen kunnen het verhaal achter het monument samenvatten.

Toepassen

- De leerlingen voeren een onderzoek uit.

Evalueren

- De leerlingen beoordelen de onderliggende waarden van een herdenking.

Creëren

- De leerlingen presenteren de conclusies op hun onderzoeksvraag.
- De leerlingen ontwerpen een plan voor een herdenking bij het geadopteerde monument.

AANSLUITING BIJ KERNDOELEN

Mens en maatschappij

36. De leerling leert betekenisvolle vragen te stellen over maatschappelijke kwesties en verschijnselen, daarover een beargumenteerd standpunt in te nemen en te verdedigen, en daarbij respectvol met kritiek om te gaan.
37. De leerling leert een kader van tien tijdvakken te gebruiken om gebeurtenissen, ontwikkelingen en personen in hun tijd te plaatsen. De leerling leert hierbij over kenmerkende aspecten van het volgende tijdvak: de tijd van wereldoorlogen (1900-1950).
 De leerling leert daarbij in elk geval de relatie te leggen tussen de gebeurtenissen en ontwikkelingen in de 20^e eeuw (waaronder de Wereldoorlogen en de Holocaust), en hedendaagse ontwikkelingen.
39. De leerling leert een eenvoudig onderzoek uit te voeren naar een actueel maatschappelijk verschijnsel en de uitkomsten daarvan te presenteren.
40. De leerling leert historische bronnen te gebruiken om zich een beeld van een tijdvak te vormen of antwoorden te vinden op vragen, en hij leert daarbij ook de eigen cultuurhistorische omgeving te betrekken

DUUR VAN HET PROJECT

Het project gaat uit van 5 lessen. Uiteraard bent u vrij om meer of minder tijd te besteden aan het project. Deze gegeven uren staan los van de tijd die de leerlingen buiten de lessen om besteden aan het onderzoek of de herdenking. U kunt daar met de leerlingen wel een afspraak over maken.

Introductiefilm. Onderzoeksdossier vullen en presentatie maken van resultaten.	2 uren
Denkvragen. Herdenking voorbereiden.	(minimaal) 2 uren
Herdenking.	1 lesuur

INHOUD VAN HET PROJECT

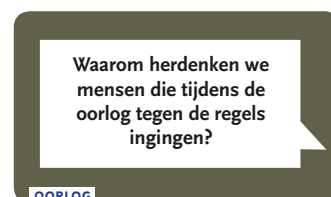
Het lesmateriaal omvat, naast deze handleiding, de volgende onderdelen:

• Introductiefilm door Lisa Wade

Start het project met het laten zien van de introductiefilm *Adopteer een monument voor Voortgezet Onderwijs*. Lisa Wade vertelt het verhaal van een monument en benoemt de vragen die het oproept. Ze roept de leerlingen op om zelf een onderzoek in te stellen naar de achtergrond van hún monument. Ook geeft ze de leerlingen de opdracht om zelf een herdenking te organiseren, waarbij ze nadenken over de vraag: *Waarom is herdenken belangrijk?* Zie www.4en5mei.nl/adopteer-vo (de film duurt ongeveer 2,5 minuut).

• Denkfragen

Print alle denkfragen (op stevig papier). De denkfragen worden in het herdenkingsplan gebruikt om de leerlingen te laten nadenken over oorlogsmonumenten, herdenken en oorlog. Het kan hen helpen om keuzes te maken in de organisatie van de herdenking. Gebruik hiervoor de handleiding bij de denkfragen.

• Onderzoeksdossier

In het onderzoeksdossier is eerst aandacht voor een goede onderzoeksvraag. De leerlingen bedenken een hoofdvraag met enkele deelvragen. Het onderzoeksdossier leidt de leerlingen stap voor stap naar een conclusie. Ze kiezen zelf voor het raadplegen van bepaalde bronnen. Als afsluiting van het onderzoeksdossier houden de leerlingen een presentatie.

TIP

Het heeft de voorkeur om leerlingen in kleine groepen te laten werken aan hun eigen onderzoeksvraag. Houd in de gaten dat de onderzoeksvragen verschillend zijn. Plan de presentaties in één lesuur. Het complete verhaal verhoogt de betrokkenheid van de leerlingen bij hun monument én bij de herdenking.

• Herdenkingsplan

Het herdenkingsplan is erop gericht om stap voor stap tot een goed georganiseerde herdenking te komen. Bedenk van tevoren welke manier van organiseren het beste past bij de leerlingen van uw groep. Er zijn verschillende opties:

- Een kleine groep leerlingen organiseert en verdeelt de taken over de hele groep.
- Verschillende kleine groepen maken een plan met behulp van het herdenkingsplan en presenteren hun idee. Het beste idee wordt uitgevoerd.
- U doorloopt het herdenkingsplan klassikaal en verdeelt de verschillende taken over kleine groepen. Het herdenkingsplan wordt steeds klassikaal gevuld en gecontroleerd. Opdrachten waarbij leerlingen met elkaar van gedachten wisselen, zoals opdracht in 1, komen het best tot zijn recht in kleine groepen of met behulp van coöperatieve werkvormen.

TIP

U vergroot de betrokkenheid door de leerlingen zo veel mogelijk verantwoordelijkheid te geven voor het verloop van de herdenking. Laat leerlingen elkaar helpen en corrigeren als het gaat om respectvolle handelingen en uitingen tijdens de herdenking. Liever een rommelige maar respectvolle herdenking, dan een die door de leerlingen als een 'moetje' wordt ervaren door gebrek aan betrokkenheid.

WANNEER?

Wanneer de herdenking plaatsvindt, bepaalt u zelf, eventueel in overleg met het lokale 4 en 5 mei comité. Omdat het misschien lastig is om in de meivakantie de leerlingen in schoolverband bij de herdenking op 4 mei te betrekken, is het aan te bevelen al in de laatste weken van april samen naar het geadopteerde monument te gaan. De gemotiveerde leerlingen die op 4 mei niet op vakantie zijn, komen dan misschien zelfs die avond weer terug.

Het is ook mogelijk dat u met uw school een monument heeft geadopteerd dat betrekking heeft op een historische gebeurtenis uit de Tweede Wereldoorlog die op een ander moment in het jaar valt. In het zuiden zijn veel monumenten gerelateerd aan de bevrijding in september 1944, in Friesland vinden veel herdenkingen plaats medio april omdat die provincie toen, in 1945, werd bevrijd.

UPLOADEN

Om de adoptie van het monument compleet te maken kunt u beeldmateriaal uploaden op de pagina van het door uw klas geadopteerde monument op www.oorlogsmonumenten.nl. Hiermee laat u als school zien op welke manier u bezig geweest bent met de herdenking. Dit materiaal is voor iedereen zichtbaar. Houd daar rekening mee bij de keuze van het materiaal. U kunt ook van andere scholen zien hoe zij de herdenking aanpakken.

Tip: Filmpjes kunnen niet direct naar de database worden geüpload. U kunt wel een link naar een filmpje op YouTube uploaden.

EXTRA MATERIAAL

Heeft u behoefte aan meer informatie of lesideeën over herdenken, vieren en de Tweede Wereldoorlog? Kijk dan op www.tweedewereldoorlog.nl/onderwijs.

COLOFON

DOCENTENHANDLEIDING

PROJECTLEIDING

Nationaal Comité 4 en 5 mei

CONCEPT, TEKST EN REDACTIE

Patsboem! educatief

GRAFISCH ONTWERP

Ontwerphaven

©UITGAVE

Nationaal Comité 4 en 5 mei
 Amsterdam 2017